

Första hjälpen

vid ett epilepsianfall

Alla kan hjälpa en person som får ett epilepsianfall

Första hjälpen

vid ett epilepsianfall

Ett epileptiskt anfall är en övergående störning i hjärnans elektriska funktion. Symptomen under anfallet stör personens normala funktionsförmåga. Anfällen kan se ut på olika sätt. Vilka symptom förekommer under anfallet beror på urladdningens lokalisering och spridningsområde i hjärnan. De vanligaste symptomen som förutsätter omedelbar vård är medvetlöshets-krampanfall och anfall med medvetandepåverkan.

Vanligen varar anfallet någon minut och går över av sig självt. Om anfallet blir utdraget, eller anfallen upprepar sig så ofta att personen inte återhämtar sig mellan anfallen, är personen i livsfara. Ring i så fall nödnumret 112 och följ nödcentralens anvisningar.

Vissa personer med epilepsi kan uppleva förvarnings-symptom innan ett anfall, såsom ökad oro eller irritation. Dessa symptom kräver i allmänhet inga akuta åtgärder och det är normalt inte nödvändigt att ringa 112 på grund av dem. Ring 112 endast om det egentliga anfallet blir långvarigt eller inte upphör som det normalt gör.

En del personer med epilepsi bär ett epilepsiarmband till exempel kring handleden.

Vem som helst kan hjälpa vid ett epilepsianfall.

Att ge första hjälpen kräver inga specialkunskaper.

Medvetslöshet-krampanfall (toniskt-kloniskt anfall)

Personen förlorar medvetandet, faller och kroppen stelnar. Tungan eller kinden kan hamna mellan tänderna och det kan rinna blod från munnen. Stelheten efterföljs av ryckande kramper. Andningen stockar sig för några sekunder och det kan komma fradga ur munnen. Anfällen kan efterföljas av sömn, som personen kan väckas ur.

Ett typiskt anfall varar mindre än 2 minuter. Ett anfall är avvikande långvarigt när det varar i mer än 2 minuter i sträck eller när anfällen återkommer utan att personen återhämtar sig mellan dem.

Instruktioner för första hjälpen:

1. Håll dig lugn.
2. Försök inte att hindra kramprörelserna men se till att personen inte slår i huvudet (lägg något mjukt under huvudet) eller skadar sig på annat sätt.
3. Stoppa inget i munnen eftersom det försvårar andningen.
4. Vänd personen i sidoläge så fort kramperna avtar. Då hålls luftvägarna öppna och eventuell fradga kan rinna ut ur munnen.
5. Kontrollera att personen kan andas fritt och du kan känna luftströmmen.
6. Stanna kvar efter anfallet och säkerställ att personen inte har skadat sig och har återhämtat sig ordentligt, svarar på frågor och vet vart hen är på väg.

Ring nödnumret 112 om

- personen har problem med andningen, inte återhämtar sig eller skadas under anfallet.
- personen får ett långvarigt anfall (över 2 minuter) eller anfallet upprepas innan personen har återhämtat sig.
- du inte vet om personen har epilepsi.

Fokalt anfall med medvetandepåverkan

Under anfallet kan personen verka förvirrad och inte helt medveten om sin omgivning. Personen kan mekaniskt upprepa en rörelse, till exempel vandra mållöst omkring, gnida händerna, plocka på sina kläder eller smacka med munnen. Medvetandet är grumlat och personen vet inte vad som händer och kan inte svara sakligt på frågor.

Ett typiskt anfall med medvetandepåverkan varar i några minuter. Ett anfall är avvikande långvarigt när det varar i mer än 5 minuter i sträck eller när anfallen återkommer utan att personen återhämtar sig mellan dem.

Instruktioner för första hjälpen:

1. Håll dig i närheten av personen som fått ett anfall och försök vid behov leda hen på ett sådant sätt att hen inte skadar sig.
2. Försök inte hindra att personen rör sig eftersom hen förmodligen kommer att göra motstånd.
3. Låt anfallet gå över av sig självt.
4. Stanna kvar efter anfallet och säkerställ att personen inte har skadat sig och har återhämtat sig ordentligt, svarar på frågor och vet vart hen är på väg.

Ring nödnumret 112 om

- anfallet blir utdraget, det vill säga varar i mer än 5 minuter.
- personen har skadat sig eller inte återhämtar sig normalt efter anfallet.

Om personen skadar sig under ett anfall,
ring nödnumret 112.

Om du är osäker på vad du ska göra,
ring nödnumret 112.

Förstahjälpsmedicinering vid ett utdraget anfall

Största delen (>90 %) av epilepsianfall går över av sig själv inom några minuter, och kräver inga särskilda åtgärder eller specifik läkemedelsbehandling. Epilepsi behandlas med förebyggande långtidsmedicinering som optimeras om anfall förekommer trots medicineringen.

Vid utdragna anfall används förstahjälpsmedicinering. Om patienten har benägenhet att få utdragna anfall kan läkaren ordinera förstahjälpsmedicin att ha hemma. Den vårdande läkaren ger skriftliga, individuella instruktioner för användningen av förstahjälpsläkemedlet och tillsammans med sköterskan ger handledning i rätt användning av läkemedlet och i uppföljning efter att läkemedlet har getts. Som förstahjälpsmedicin kan man använda midazolam-lösning som doseras på kindens slemhinna eller diazepam-rektiol. Förstahjälpsmedicinen ges vanligtvis av en familjemedlem eller av personal inom daghem, skola eller vårdhem. Den som ger medicinen behöver inte vara utbildad inom hälsovården, men måste kunna dosera läkemedlet korrekt och känna igen när personens anfall är mer långvarigt än normalt eller riskerar att upprepas, och därför kräver förstahjälpsmedicinering. Om anfallet fortsätter trots förstahjälpsmedicinering, ring nödnumret 112 och se till att personen förs till sjukhus för vård.

Förstahjälpsmedicin behöver inte ordinerars i förebyggande syfte om personens vårdbalans är god eller personen är symptomfri. Om personen trots en god vårdbalans plötsligt får ett anfall är det viktigt att kontakta vårdgivaren eller vid behov uppsöka jourvård, för att få råd om hur långtidsmedicineringen behöver ändras.

Ungefär 60 000 finländare har epilepsi, varav 5 000 är barn. 36 000 personer behöver regelbunden medicinering, och av alla personer med epilepsi har cirka 9 000 en svårbehandlad epilepsi.

Man kan få epilepsi i vilken ålder som helst, men det är ändå vanligast i tidig barndom eller när man är äldre. Årligen påbörjas epilepsimedicinering för cirka 3 000 personer av vilka 800 är under 15 år.

Epilepsi är en livslång sjukdom, som ofta förutsätter vård livet igenom.

Epilepsiförbundet

Malms handelsväg 26

00700 Helsingfors

☎ +358 9 350 8230

✉ epilepsialiitto@epilepsia.fi

www.epilepsia.fi

